

Viite: VN/17593/2024

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi tekoälyasetuksen toimeenpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

Medialiitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto otsikkoasiassa ja lausuu näkemyksensä seuraavaa:

Keskeiset viestit

1. Tekoälysäädöksen kansallisesta täytäntöönpanosta vastaavilla viranomaisilla tulisi olla riittävästi resursseja käytettävissä myös EU:n valvontaviranomaisen toteuttamaan täytäntöönpanotyöhön, joka ainakin yleiskäyttöisiä tekoälyjärjestelmämalleja (GPAI) koskien tarkoittaa Suomen viranomaisten osallistumista EU:n komission tekoälytoimiston valmistelutyöhön. Suomen aktiivinen yhteistyö EU:n valmisteluelimissä on erittäin tärkeää, jotta Suomen näkemykset tulevat huomioon otetuiksi asetuksen GPAI-osiota koskevia käytännesääntöjä (Code of Conduct) laadittaessa ja niin, etteivät tulkinnat eriydy EU:n jäsenvaltioiden kesken ja siten heikennä suomalaisten yritysten toimintaedellytyksiä suhteessa muissa jäsenmaissa toimiviin yrityksiin.

Suomen ministeriöiden (tässä tapauksessa työ- ja elinkeinoministeriö ja opetus- ja kulttuuriministeriö) tulisi vaikuttaa aktiivisesti EU:n komission tekoälytoimiston työhön niin, että käytännesäännöt ja yhteenvetomalli tukevat oikeudenhaltijoiden mahdollisuutta toimeenpanna tehokkaasti oikeuksiaan ja, että oikeudenhaltijoille mahdollistuu aidosti neuvotteluasema suhteessa tekoäly- ja teknologiayhtiöihin.

2. Asetuksessa mainittujen suuririskisten tekoälyjärjestelmien markkinavalvontaviranomaisille asetettuihin tehtäviin liittyen on tärkeä kiinnittää huomioita Tietosuojavaltuutetun valvontatehtävän laajuuteen suuririskisten tekoälyjärjestelmien käytöstä varhaiskasvatuksessa ja koulutuksessa (Tekoälyasetuksen liite III, kohta 3 a-d ja sen kuvaus resitaalissa 56).

Tätä kohtaa olisi tärkeä selkiyttää osaamisen kannalta tärkeiden oppimateriaalikustantajien näkökulmasta. Oppimateriaaleja ei ole mainittu asetuksen liitteessä eikä sitä koskevassa esitöiden kohdassa suuririskisten tekoälyjärjestelmien kategoriaan kuuluvaksi. Resitaaleissa on sen sijaan mainittu toisaalta digitaalitojen oppiminen ja koulutus sekä toisaalta tekoäly hoitamassa pääsykokeita. Jotta hyvän lainvalmistelun periaatteet, kuten oikeusvarmuus ja hallitusohjelmaan kirjattu kansallisen lisäsääntelyn minimointi, toteutuisivat asetuksen täytäntöönpanossa, tulisi hallituksen esitysluonnosta täydentää laadukkaan oppimisen tavoitteen mukaisesti: *Tekoälyn hyödyntämistä oppimateriaalien ja tehtävien laatimiseksi ja sen käyttöä materiaalien personoimiseksi siten, että se parantaa kunkin oppijan oppimista, ei katsota korkean riskin tekoälyjärjestelmäksi sillä edellytyksellä, että siitä saatua dataa ei käytetä kiellettyihin tarkoituksiin kuten valintaperusteena jatkokoulutukseen tai syrjintään.*

3. Uudessa laissa nimettäville markkina- ja valvontaviranomaisille tulisi kohdentaa riittävät osaamis- ja henkilöresurssit uuden asetuksen valvontatehtävien hoitamiseen. Erityisen välttämätöntä on huolehtia Liikenne- ja viestintäviraston resurssoinnista sen toimiessa hajautetun valvontamallin keskitettynä yhteyspisteenä. Yhteysviranomaisena toimiminen kattaa yhteydenpidon paitsi kansallisiin valvontaviranomaisiin myös EU:n toimielimiin ja muiden jäsenvaltioiden kansallisiin viranomaisiin.
4. Viranomaisresursseja tulisi uuden tekoällysääntelyn toimeenpanossa ja erityisen soveltamisen alkuvaiheessa suunnata ensisijaisesti ja riittävästi neuvonta- ja ohjaamistehtävään seuraamusmaksujen asettamistyön sijaan. Viranomaisten on tärkeä tehdä tiivistä yhteistyötä huolehtiakseen yhdenmukaisista menettelyistä ja tulkintalinjauksista. Tekoälyjärjestelmien valvonnan seuraamusmaksulautakunta toimisi Liikenne- ja viestintäviraston yhteydessä, ja se tekisi päätöksen hallinnollisesta seuraamusmaksusta kunkin toimivaltaisen markkina- ja valvontaviranomaisen esityksestä maksun ollessa suuruudeltaan vähintään 300 000 euroa.

Medialiitto ry

Riikka Tähtivuori
johtaja

Medialiitto on media-alan ja graafisen teollisuuden yritysten edunvalvontajärjestö. Jäsenjärjestömme ovat Aikakausmedia, Graafinen Teollisuus, RadioMedia, Suomen Kustannusyhdistys ja Uutismedian liitto. Yhdessä edustamme noin 600:aa yritystä uutismedian, aikakausmedian, kirjojen ja oppimateriaalin kustantamisen sekä painamisen, radio- ja tv-toiminnan ja jakelun alueilla. Jäsenyritykset työllistävät Suomessa suoraan noin 20 000 henkilöä, ja liiton edustamien toimialojen yhteenlaskettu liikevaihto on noin 3,1 miljardia euroa.